

Lähikehityksen vyöhyke ja KATA-valmentaminen

Hehkulamppua ei kehitetty kehittämällä entistä parempaa kynttilää. Uuden tekeminen on haastaa itseämme kokeilemaan, näkemään ja ajattelemaan tilanne uusiksi. Hehkulampun keksimien vaati noin 1000 kokeilua, mutta jokainen vei kehittäjän tietämystä eteenpäin.

Juuri tästä nykyisen tietämyksen ylittävistä prosessista on kyse sekä KATA-valmentamisessa että Lähikehityksen vyöhyke käsitteessä.

Lähikehityksen vyöhykkeen ja KATA-valmentamisen kirkkain yhtymäkohta on siinä, miten käytännössä ylittää nykyisen tietämyksen raja. Avain sanat ovat oppimien ja pienet kehitysaskleet. Uuden rakentamisessa törmäämme väistämättä omiin tietämyksen rajoihimme. Kokeilut, joissa haastamme itsemme näkemään, tekemään tai oivaltamaan sellaista, johon muuten emme havahtuisi luo perustaa uudistumiselle. Tästä on parhaimmillaan kyse käytännön KATA-valmentamisessa. Valmentajan tehtävä on johdattaa toinen yhteisen tietämyksen rajan yli.

Lähikehityksen vyöhykkeen käsite tarjoaa teoreettisen viitekehyksen KATA-valmentamiselle, jonka tiedämme käytännössä toimivaksi. KATA-valmentamisen periaatteiden ymmärtäminen pohjautuu pitkälti inhimillisen oppimisen tukemiseen. Nykyisen tietämyksen ylittävä oppiminen edellyttää perustaa, jonka päälle uutta oppimista voi syntyä.

Yksi perustan rakennuskivi on tavoitteellisuus. Yhteisen arkea ohjaavan suunnan näyttäminen ja konkretisointi on perusedellytys prosessien kehittämisessä. Prosessien kehittäminen on joukkuelaji, jossa haetaan yhteistä entistä parempaa onnistumista. Jokaiselle on tärkeää nähdä oma roolinsa onnistuneen tuotteen tai palvelun ketjussa. Uuden toimintatavan kokeilu kytkeytyy suurempaan kokonaisuuteen, jossa yksilönä otan vastuuta myös muista.

Toinen rakennuskivi on nykyisen toiminnan tason jäsentäminen ja ymmärtäminen. Pystyäksemme johdattelemaan toista tietämyksen lähikehityksen vyöhykkeelle on oleellista tunnistaa nykyisen toiminnan ja ymmärryksen rajat.

Kolmas rakennuskivi on yksilölähtöisyys. Ryhmän jäsenten rajat voivat vaihdella hyvinkin paljon. Valmius omaksua uutta vaihtelee ja ryhmän keskimääräisellä omaksumisvalmiudella emme välttämättä puhuttele kuin puolta porukastamme.

Neljäs rakennuskivi on pienten askelten oppimisen periaate. Oppimishaaste, joka on asetettu liian haastavaksi lamauttaa ja aikaansaa sekä valmentajassa että valmennettavassa vastareaktion. Kaikessa oppimisessa on myös perustavaa laatuista oleva rakenne. Tietyn tason saavuttaminen edellyttää perusvalmiuksien olemassaoloa. On kovin helppoa unohtaa näiden perusvalmiuksien oleellinen merkitys uuden tason saavuttamiseksi.

Hehkulamppua ei siis kehitetty kynttilää virittämällä. Uudistamisessa haasteena on jatkuvasti pitää mielessä vanhan virittämisen ja uudistumista tukevan tietämyksemme rajaa haastavan oppimisen ero. Molempia toki tarvitaan ei hehkulamppu ollut valmis, kun ensimmäinen lamppu oli valmis.